

**UNIVERSITATEA „AUREL VLAICU” DIN ARAD
ȘCOALA DOCTORALĂ INTERDISCIPLINARĂ
DOMENIUL DE DOCTORAT „TEOLOGIE”**

**VALENȚELE BIBLICE ȘI TEOLOGICE ALE CONCEPTULUI
DE MASCULINITATE CU REFERIRE LA CONTEXTUL
PENTICOSTAL ROMÂNESC**

REZUMAT TEZĂ DE DOCTORAT

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC

Prof. univ. dr. habil. Marcel V. Măcelaru

**DOCTORAND
Băbuță Daniel**

**ARAD
2026**

CUPRINS

Introducere.....	5
Contextul și relevanța cercetării.....	6
Problema și motivația cercetării.....	7
Cadrul teoretic și poziționarea.....	8
Întrebări de cercetare, presupuziții, teza și metodologie.....	12
Delimitare conceptuală.....	16
Structura tezei.....	17
Capitolul 1. Conceptul de masculinitate în cercetarea teologică	
1.1. Considerații preliminare	19
1.2. Masculinitatea – definiții și contextualizare	21
1.3. Masculinitatea – de la discursul socio-cultural la cel teologic	24
1.4. Masculinitatea în cercetarea biblică	31
1.4.1. Context istoric și științific	33
1.4.1.1. Masculinitate și psihanaliză	34
1.4.1.2. Masculinitate și antropologie	35
1.4.2. Masculinitatea hegemonică	36
1.4.2.1. Puterea militară	37
1.4.2.2. Integritatea corporală	38
1.4.2.3. Onoarea	39
1.4.2.4. Virilitatea	40
1.4.2.5. Asigurarea bunurilor necesare	41
1.4.2.6. Sfere de influență	41
1.4.3. Masculinitatea în Vechiul Testament	42
1.4.3.1. Reprezentări textuale ale corpului masculin	44
1.4.3.2. Corpul dezactivat (infirm)	47
1.4.3.3. Procesul de maturizare masculin	51
1.4.3.4. Masculinitatea în istoria Deuteronomistă	51
1.4.3.5. Masculinitatea în Literatura Profetică	59
1.4.3.6. Masculinitatea în Tora	64
1.4.3.7. Masculinitatea în Scrieri	69
1.4.4. Masculinitatea în Noul Testament	70

1.4.4.1. Prezentări generale	71
1.4.4.2. Masculinitatea Discipolilor	72
1.4.4.3. Masculinitatea lui Pavel	74
1.5. Concluzii și sugestii	77

Capitolul 2. Valențele biblice ale conceptului de masculinitate – Un studiu asupra terminologiei și modelelor biblice referitoare la bărbat

2.1. Adam	80
2.1.1. Adam 'ā-dām / אָדָם (OM) - în Vechiul Testament.....	80
2.1.2. Adam în Noul Testament	93
2.2. Terminologie specifică Vechiului Testament	95
2.2.1. ZAKAR - zā-kār – זָכָר – Mascul	95
2.2.2. ISH - 'iš – אִישׁ – Bărbat/soț	98
2.2.3. GEBER - ge-ber – גִּבּוֹר – Bărbat viteaz	102
2.2.4. ENOSH - 'ē-nō-wōš – אָנוּשׁ – OM MURITOR	105
2.3. Modele veterotestamentare	107
2.3.1. Avraam – model al credinței și responsabilității	107
2.3.2. Moise – model al curajului și al vulnerabilității	108
2.3.3. David – între vitejie și fragilitate	109
2.4. Terminologie noutestamentară	109
2.4.1. Anthrōpos - ἀνθρωπος – ființă umană/om/persoană	110
2.4.2. ANER – ἀνήρ – bărbat/soț	112
2.5. Modele noutestamentare	114
2.5.1. Petru – între cutezanță și vulnerabilitate	114
2.5.2. Pavel – responsabilitate și vulnerabilitate	114
2.6. Concluzii ale capitolului	115

Capitolul 3. Valențele conceptului de masculinitate în context penticostal românesc – Un studiu sociologic în cadrul Cultului Creștin Penticostal din România.

3.1. Introducere	118
3.2. Obiectivele cercetării	119
3.4. Metodologia cercetării sociologice	119
3.4.1. Tipul și instrumentele de cercetare	120
3.4.2. Designul cercetării	121
3.4.3. Grupul țintă și eșantionul	121
3.4.4. Procedura de colectare a datelor	122
3.5. Operaționalizarea conceptelor și variabilelor	122

3.5.1. Variabila 1 – umanitatea	123
3.5.2. Variabila 2 – sexualitatea	124
3.5.3. Variabila 3 – familia	124
3.5.4. Variabila 4 – cutezața	125
3.5.5. Variabila 5 – vulnerabilitatea	126
3.5.6. Itemi generali masculinitate	126
3.5.7. Itemi pentru ierarhizare variabile	127
3.5.8. Întrebări suplimentare deschise	128
3.6. Prelucrarea și analiza datelor	128
3.6.1. Analiza descriptivă a răspunsurilor pe itemi	128
3.6.1.1. Analiza descriptivă a itemilor generali	128
3.6.1.2. Analiza descriptivă a itemilor privind umanitatea	133
3.6.1.3. Analiza descriptivă a itemilor privind sexualitatea	138
3.6.1.4. Analiza descriptivă a itemilor privind familia	143
3.6.1.5. Analiza descriptivă a itemilor privind cutezața	148
3.6.1.6. Analiza descriptivă a itemilor privind vulnerabilitatea	154
3.6.1.7. Analiza descriptivă a itemilor suplimentari	159
3.6.2. Analiza variabilelor compozite	168
3.6.2.1. Analiza consistenței interne pe variabile	168
3.6.2.2. Analiza descriptivă a scorurilor compozite	169
3.6.3. Corelații între variabile	171
3.6.4. Întrebările deschise	173
3.6.5. Sinteza și întrebările finale	176
3.7. Concluzii ale capitolului.....	178

Capitolul 4. Isus Hristos – prototip al masculinității autentice

4.1. Obiectivul capitolului și considerații metodologice de etapă	180
4.2. Masculinitatea lui Isus – abordare teologică descriptiv-analitică	181
4.3. Masculinitatea lui Isus – abordare constructivă și prescriptivă	186
4.3.1. Primul și al doilea Adam	186
4.3.2. Umanitatea - Isus Hristos ca ființă umană	190
4.3.2.1. Dimensiunea ontologică a umanității lui Isus	191
4.3.2.2. Dimensiunea relațională a umanității lui Isus.....	193
4.3.2.3. Dimensiunea vocațională a umanității lui Isus.....	195
4.3.2.4. Dimensiunea morală a umanității lui Isus.....	196
4.3.2.5. Dimensiunea existențială a umanității lui Isus.....	197

4.3.3. Sexualitatea – Isus ca bărbat.....	199
4.3.3.1. Fundamentul biologic – realitatea trupului masculin.....	200
4.3.3.2. Integrare spirituală – sexualitate orientată spre sfințenie.....	201
4.3.3.3. Dimensiune comunitară – rodire spirituală.....	202
4.3.4. Familia – Isus Hristos ca membru al unei familii umane.....	202
4.3.4.1. Relațiile lui Isus cu părinții Săi.....	203
4.3.4.2. Relațiile lui Isus cu frații Săi.....	207
4.3.4.3. Sinteză: relațiile umane ale lui Isus.....	210
4.3.4.4. Metafora Mirelui în scrierile Pauline.....	211
4.3.4.5. Isus ca Mire – împlinire a rolului de 'rș.....	214
4.3.4.6. Împlinirea escatologică a metaforei Mirelui.....	216
4.3.4.7. Dimensiunea paradigmatică a relațiilor lui Isus.....	219
4.3.5. Cutezanța – Isus Hristos ca viteaz încununat cu tărie.....	222
4.3.5.1. Cutezanța lui Isus – imagine de ansamblu.....	222
4.3.5.2. Fundament biblic al cutezanței lui Isus.....	224
4.3.5.3. Cutezanța lui Isus în fața opoziției.....	226
4.3.5.4. Cutezanța lui Isus în confruntarea cu suferința și moartea.....	227
4.3.5.5. Cutezanța lui Isus ca model pentru biserică.....	228
4.3.6. Vulnerabilitatea lui Isus.....	231
4.3.6.1. Fundament biblic al vulnerabilității umane.....	232
4.3.6.2. Isus și asumarea vulnerabilității umane.....	233
4.3.6.3. Vulnerabilitatea ca supunere față de Dumnezeu.....	234
4.3.6.4. Putere desăvârșită în slăbiciune.....	235
4.3.6.5. Dimensiunea comunitară a vulnerabilității.....	236
4.4. Concluzii ale capitolului.....	238
Capitolul 5. Concluzii generale.....	242
Rezumatul tezei și principalele constatări ale cercetării.....	242
Itinerare a contribuțiilor originale aduse de cercetare.....	257
Posibile direcții viitoare de cercetare.....	258
Bibliografie.....	260

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

Introducere generală

Teza intitulată „*Valențele biblice și teologice ale conceptului de masculinitate cu referire la contextul pentecostal românesc*” se înscrie în cadrul preocupărilor contemporane privind identitatea de gen, abordând în mod critic și constructiv conceptul de masculinitate dintr-o perspectivă teologică, biblică și empirică. Cercetarea pornește de la constatarea faptului că, în ultimele decenii, problematica identității masculine a dobândit o amploare fără precedent, fiind marcată de tensiuni ideologice și interpretative profunde.

Pe de o parte, discursurile tradiționaliste tind să absolutizeze anumite modele patriarhale, centrate pe autoritate, putere și autonomie, ceea ce conduce adesea la o distorsionare a vocației masculine și la excluderea unor dimensiuni esențiale ale umanității, precum vulnerabilitatea și relaționalitatea. Pe de altă parte, abordările postmoderne promovează o relativizare radicală a identității de gen, propunând o fluidizare excesivă a acesteia, până la anularea distincțiilor dintre masculin și feminin.

În acest context polarizat, teza își propune să formuleze o perspectivă echilibrată, fundamentată pe revelația biblică, care să evite atât rigiditatea excesivă, cât și relativismul radical. Astfel, cercetarea urmărește să demonstreze că masculinitatea este o realitate creată, afectată de păcat, dar restaurabilă prin lucrarea lui Isus Hristos, care reprezintă prototipul deplin al identității masculine autentice.

Contextul și relevanța cercetării

Studiile asupra masculinității constituie un domeniu relativ recent în cadrul științelor sociale, dezvoltându-se în mod semnificativ începând cu a doua jumătate a secolului XX. Inițial, aceste studii au fost motivate de reevaluările generate de mișcările feministe și de transformările sociale și economice care au pus sub semnul întrebării rolurile tradiționale ale bărbaților.

În cadrul acestor cercetări, masculinitatea este adesea conceptualizată ca un construct social, modelat de factori culturali, istorici și relaționali. Deși aceste abordări oferă contribuții valoroase la înțelegerea diversității formelor de manifestare a identității masculine, ele nu

reușesc să răspundă la întrebarea fundamentală privind natura ontologică a masculinității: ce înseamnă a fi bărbat în conformitate cu voia lui Dumnezeu?

În acest punct intervine necesitatea unei reflecții teologice, care să completeze perspectivele sociologice și psihologice prin apelul la revelația Scripturii. Teologia nu neagă contribuțiile științifice, ci le integrează într-un cadru mai amplu, oferind o fundamentare ontologică și normativă a identității umane.

Problema și motivația cercetării

Cercetarea este motivată de lipsa unor studii teologice sistematice asupra masculinității în contextul penticostal românesc. Deși există numeroase abordări interdisciplinare ale subiectului, acestea sunt adesea fragmentare și lipsite de o fundamentare biblică coerentă.

Problema centrală a tezei constă în tensiunea dintre două perspective dominante: masculinitatea ca realitate revelată și masculinitatea ca construct social. În timp ce prima tinde să fie absolutizată într-o formă rigidă, cea de-a doua este adesea extinsă până la relativizarea completă a identității de gen.

Lucrarea își propune să depășească această dihotomie, argumentând că masculinitatea are un fundament ontologic stabil, dar o manifestare dinamică, adaptată contextului cultural. În acest sens, cercetarea urmărește să ofere un cadru teoretic și practic pentru dezvoltarea unei masculinități autentice, în acord cu revelația biblică. În spiritul interpretativ al prezentei cercetări, sunt considerate constructe masculine autentice doar acele care sunt în acord cu revelația Scripturii.

Motivația este atât academică, cât și pastorală. Pe de o parte, se dorește contribuția la dezvoltarea teologiei contemporane a masculinității. Pe de altă parte, cercetarea urmărește să ofere un instrument practic pentru formarea bărbatului creștin, răspunzând nevoilor reale ale comunităților de credință.

Cadrul teoretic și poziționarea cercetării

Teza adoptă o poziționare critică față de teoria constructului social al masculinității. Deși recunoaște validitatea observațiilor privind influența contextului cultural asupra identității masculine, cercetarea susține că masculinitatea nu poate fi redusă la un simplu construct social. În starea originară a creației, masculinitatea este un dat oferit de Dumnezeu, parte integrantă a naturii umane. După cădere, această realitate este afectată, iar exprimarea ei devine imperfectă, necesitând un proces continuu de formare și restaurare. Doar în cadrul acestui proces de

restaurare noțiunea de construct își capătă sensul; societatea și indivizii încearcă să reconstruiască ceea ce cândva a fost năruit. Însă în acest demers Scriptura este singura în măsură pentru a ne revela „materialele de construcție” și proiectul după care se va construi.

Astfel, identitatea masculină este înțeleasă ca un proces dinamic, dar orientat către un model ideal. Acest model nu este unul cultural sau social, ci unul revelat în persoana lui Isus Hristos. Prin urmare, orice construcție identitară autentică trebuie să fie realizată în raport cu acest prototip. Identitatea umană și, implicit, masculinitatea, nu pot fi înțelese în mod deplin decât în relație cu Hristos.

Întrebările de cercetare și obiectivele tezei

Lucrarea este ghidată de trei întrebări fundamentale:

1. Care sunt elementele constitutive ale masculinității din perspectivă biblică?
2. În ce măsură aceste elemente sunt reflectate în contextul penticostal românesc?
3. Care este modelul paradigmatic al masculinității întrupat în persoana lui Isus Hristos?

Obiectivul principal al cercetării este identificarea acestor elemente constitutive și integrarea lor într-un cadru conceptual coerent, care să poată fi utilizat atât în reflecția teologică, cât și în evaluarea empirică a masculinității.

Metodologia cercetării

Metodologia adoptată este una complexă, structurată pe trei dimensiuni principale:

1. Dimensiunea descriptiv-analitică

Această etapă presupune analiza exegetică a textelor biblice relevante și studiul terminologiei specifice identității masculine. Sunt utilizate metode de analiză lexicală, contextuală și teologică, în vederea identificării dimensiunilor fundamentale ale masculinității. Rezultatele exegezei sunt ulterior integrate într-un cadru sistematic, prin dialog cu teologia dogmatică și cu literatura de specialitate.

2. Dimensiunea empirico-științifică

Această componentă constă într-un studiu sociologic realizat în cadrul Cultului Creștin Penticostal din România. Cercetarea utilizează un instrument de tip chestionar, construit pe baza variabilelor identificate în etapa teoretică.

Scopul acestei etape este validarea empirică a conceptelor teoretice și identificarea modului în care acestea se manifestă în realitatea comunităților de credință.

3. Dimensiunea constructiv-prescriptivă

Această etapă propune un model paradigmatic de masculinitate, fundamentat în persoana lui Isus Hristos. Modelul nu este unul abstract, ci unul aplicativ, orientat spre viața concretă a bărbatului creștin.

Rezultatele cercetării

Analiza terminologică biblică a condus la identificarea a cinci elemente constitutive ale masculinității:

- umanitatea
- sexualitatea
- familia
- cetezanța
- vulnerabilitatea

Aceste dimensiuni reflectă complexitatea identității masculine și evidențiază faptul că masculinitatea autentică nu poate fi redusă la o singură trăsătură sau rol. Cercetarea a demonstrat că fiecare dintre aceste elemente are o fundamentare biblică solidă și că ele sunt prezente în mod implicit în diferitele manifestări ale masculinității de-a lungul istoriei.

Studiul sociologic a confirmat relevanța acestor dimensiuni în contextul penticostal românesc, evidențiind atât convergențe, cât și tensiuni între idealul teologic și realitatea practică.

Contribuțiile originale ale tezei

Teza aduce mai multe contribuții originale:

1. **Conceptualizarea teologică a masculinității** pe baza analizei terminologice biblice.
2. **Identificarea unui set coerent de elemente constitutive**, aplicabile trans-cultural.
3. **Elaborarea unei scale sociologice a masculinității**, utilizată pentru evaluare empirică.
4. **Integrarea dintre teologie și sociologie**, într-un model interdisciplinar.

5. Propunerea unui model hristologic de masculinitate, cu relevanță practică.

Concluzii generale

Cercetarea demonstrează că masculinitatea este o realitate complexă, care nu poate fi înțeleasă în mod adecvat nici exclusiv prin prisma tradiției, nici exclusiv prin cea a constructelor sociale contemporane.

Masculinitatea autentică este caracterizată prin:

- fidelitate față de revelația biblică
- integrarea echilibrată a dimensiunilor identitare
- orientarea spre modelul lui Isus Hristos

În concluzie, teza încearcă să contribuie la înțelegerea crizei contemporane a masculinității, propunând un cadru teologic și un posibil model practic pentru formarea bărbatului creștin în contextul actual.